

Anonimizált változat

Fordítás

C-172/21 – 1

C-172/21. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2021. március 19.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Landgericht Köln (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. március 15.

Felperes és fellebbező:

EF

Alperes és ellenérdekű fél a fellebbezési eljárásban:

Deutsche Lufthansa AG

[omissis]

Landgericht Köln

Végzés

Az

EF, [omissis] Berlin,

felperes és fellebbező

[omissis]

és

a Deutsche Lufthansa AG, [omissis] Köln,

alperes és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél,
közötti jogvitában.

[omissis]

A bíróság az eljárást felfüggeszti.

Az EUMSZ 267. cikk alapján az uniós jog értelmezésére vonatkozó következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1. A 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten nem elérhető csökkentett viteldíjnak minősül-e a légi fuvarozó és egy másik társaság [eredeti 2. o.] között létrejött keretmegállapodáson alapuló, csak az érintett társaság munkavállalói számára üzleti útra foglалható, az általános viteldíjhoz képest kedvezményes vállalati viteldíj (a jelen esetben 169,00 euró helyett 152,00 euró)?

2. Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: Az ilyen vállalati viteldíj a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében valamely légifuvarozó vagy utazásszervező törzsutasprogramjának vagy más kereskedelmi programjának sem minősül?

I n d o k o l á s:

I.

1.

A felperes 250 euró kártalanítás és kamatai iránti követelést érvényesít a légitársaságot üzemeltető alperessel szemben a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 261/2004/EK rendelet) szerint.

Ennek alapját az alábbi tényállás képezi:

A felperes megerősített helyfoglalással rendelkezett a Berlin-Tegelből Frankfurtba tartó, LH 191 számú 2019. június 15-i légi járatra, amelyet az alperesnek kellett üzemeltetnie, és amely a Frankfurtból Firenzébe tartó, EN.8858 számú csatlakozó járatot is magában foglalta. Az LH 191 számú első járatnak 14 óra 45 perckor kellett volna felszállnia, és 15 óra 55 perckor kellett volna leszállnia. Az EN 8858 számú csatlakozó járatnak menetrend szerint 16 óra 50 perckor kellett felszállnia, és 18 óra 20 perckor kellett leszállnia. Az első járat azonban késett, és csak 16 óra 53 perckor érte el a célállomását. Ezáltal a felperes lekészte a csatlakozó járatot. A felperes a felajánlott helyettesítő járatral 23 óra 43 perckor érte el úti célját.

2

A Berlin-Tegel és Firenze közötti távolság nem éri el az 1500 km-t.

A járatok foglalására a felperes munkáltatóján, a Borderstep Institut GmbH társaságon keresztül, az alperes és a társaság megállapodása szerinti vállalati viteldíj alapján került sor. Ezáltal a 169,00 eurós általános viteldíjhoz képest 152,00 euróra csökkent a viteldíj. Az ily módon csökkentett viteldíjjal csak a Borderstep Institut GmbH társaság munkavállalói foglalhatnak üzleti útra. **[eredeti 3. o.]**

A felperes először az EUClaim Deutschland GmbH társasághoz fordult, amely a felperes nevében a 2019. augusztus 8-i levélben arra szólította fel az alperest, hogy fizessen 250,00 euró összegű kártalanítást. A 2019. szeptember 9-i levélben a felperes a jogi képviselőin keresztül ismételtén fizetésre szólította fel az alperest. Az alperes nem fizetett.

2.

Az Amtsgericht (helyi bíróság, Németország) a keresetet elutasította. A bíróság azt az álláspontot képviselte, hogy a 261/2004 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata szerint a rendelet nem alkalmazható. Az igénybe vett viteldíj a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten nem elérhető csökkentett viteldíjnak minősül. Valamely viteldíj akkor érhető el a nyilvánosság számára, ha főszabály szerint ilyen viteldíjjal bárki foglalhat. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha e viteldíj alkalmazásához az szükséges, hogy a foglalást végző személy bizonyos jellemzőkkel rendelkezzen, mint például a nyugdíjas vagy gyermek viteldíjak esetében. A vállalati viteldíj igénybevételének feltétele azonban nem az, hogy rendelkezni kell valamilyen személyes jellemzővel, hanem a munkáltatónak az adott légi fuvarozóval kötött megállapodása, amely az igénybevételt egyedi feltételekhez, mint például minimális árbevételhez és a saját díjszabási jellemzőkhöz köti. Ezáltal azok körét, akik a viteldíjat igénybe vehetik, konkrétan úgy határozzák meg, hogy a viteldíj továbbra már közvetlenül vagy közvetve nem érhető el mindenki számára.

3.

A felperes fellebbezést nyújtott be a helyi bíróság ítéletével szemben, amelyben továbbra is fenntartja kereseti kérelmét.

A felperes úgy véli, hogy a vállalati viteldíjak nem tartoznak a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdése első mondatának hatálya alá, és ezért a rendelet alkalmazható. E rendelkezés kizárólag a légi fuvarozók vagy az utazásszervezők (jelenlegi vagy korábbi) munkavállalói számára biztosított különleges viteldíjakra vonatkozik (úgynevezett „Industry Discounts” vagy „Agent Discounts”). Ilyen esetekben az üzemeltető légi fuvarozónak a szállításhoz fűződő érdeke nem tisztán gazdasági jellegű, ami miatt a jogalkotónak nem állt szándékában az ilyen eseteket a rendelet hatálya alá vonni. Egy nagyvállalat számára annak érdekében biztosítanak csökkentett vállalati viteldíjat, hogy az a légi fuvarozónál lehetőleg sok foglalást tegyen. A jogalkotó nem kívánta kizárni a kártalanítás

érvényesítéséből azokat az utasokat, akik az ilyen viteldíj esetében szinte teljes árát fizetnek, és akik egyébként nem állnak szoros kapcsolatban az üzemeltető légi fuvarozóval. Ez ellentétes lenne a rendelet fogyasztóbarát alapgondolatával. Az igénybe vett viteldíj nyilvános is. E tekintetben nyilvánosságnak minősül **[eredeti 4. o.]** a légitársaság vállalkozásán kívüli személyek összessége.

Ezenkívül a felperes szerint a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata szerinti kivétel alóli kivétel szintén releváns, mivel a vállalati viteldíjakat törzsutasprogramoknak kell tekinteni. Az ilyen keretszerződések – legalábbis a gyakorlatban – a szerződés időtartama alatt ügyfélként kötik a vállalkozást a légi fuvarozóhoz.

Az alperes a fellebbezés elutasítását kéri.

II.

A fellebbezés ügyében való döntéshez az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseknek az Európai Unió Bírósága általi megválaszolása szükséges.

1.

A kérdés releváns. Amennyiben a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdése első mondatának ki kell terjednie a vállalati viteldíjra, és e viteldíj nem tartozik a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata szerinti kivétel alóli kivétel hatálya alá sem, a fellebbezésnek nem lehet helyt adni. Ezzel szemben, ha nem ez a helyzet, a fellebbezésnek helyt kell adni, mivel a felperest ezáltal megilletné az érvényesített kártalanításhoz való jog. A felperes 5 óra 23 perces késéssel érte el végső célállomását. Az alperes nem hivatkozott a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése szerinti rendkívüli körülményekre.

2.

Az, hogy a jogvita tárgyát képezőhöz hasonló vállalati viteldíj a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten nem elérhető csökkentett viteldíjnak minősül-e, és hogy e viteldíj a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében valamely légifuvarozó vagy utazásszervező törzsutasprogramjának vagy más kereskedelmi programjának sem minősül, a 26/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdése értelmezésének a függvénye, ami kétség esetén az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.

3.

Az eljáró bírósági tanács által eddig képviselt álláspont szerint valamely légi fuvarozó és egy másik társaság közötti keretmegállapodáson alapuló, csak az érintett társaság munkavállalói számára célhoz kötötten üzleti útra igénybe vehető vállalati viteldíj a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten nem

4

elérhető csökkentett viteldíjnak **[eredeti 5. o.]** minősül (LG Köln [kölni regionális bíróság, Németország], 2020. március 17-i ítélet, 11 S 33/19, juris; LG Köln [kölni regionális bíróság], 2020. november 17-i ítélet, 11 S 373/19, utóbbi nem tették közzé).

a)

Az ítélkezési gyakorlatban és a jogtudományban erősen vitatott az a kérdés, hogy a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten nem elérhető viteldíjnak minősülnek-e az olyan vállalati viteldíjak, amelyek a vállalkozásokra csak a légi fuvarozóval kötött szerződés megkötését követően alkalmazandók.

A jogirodalomban a felperes jogi álláspontjának megfelelően túlnyomóan azt képviselik, hogy a 3. cikke (3) bekezdésének első, illetve második mondata csak a szabad piacon nem elérhető, a légitársaságok vagy együttműködő utazásszervezők, illetve utazási irodák nevesített munkavállalóit megillető funkcionális kedvezményekre, mint például az „Industry Discount” (ID), a Agent Discount (AD) és az Education Program (PEP) viteldíjra terjed ki [omissis]. Kizárólag a légitársaság vállalkozásán kívüli személyek összessége tekinthető nyilvánosságnak, a légitársaság vagy az együttműködő utazásszervezők munkavállalói nem, [omissis] azzal, hogy elegendő, ha a viteldíj csak a nyilvánosságnak az ügyfelek egyedi jellemzőihez kapcsolható részei – gyermekek, tanulók, hallgatók, idősek – számára érhető el [omissis]. A vállalati viteldíjak mindenestre közvetetten az így meghatározott résznyilvánosság rendelkezésére állnak [omissis]. Ez mindenestre e rendelkezésnek a rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata szerinti kivétel alóli kivételből eredő szelleméből és céljából következik [omissis]. **[eredeti 6. o.]**

Az ítélkezési gyakorlat – amennyire megállapítható és nyilvánosan elérhető – megosztott, és nem állandósult. Az AG Hamburg (hamburgi helyi bíróság, Németország) álláspontja szerint például a rendelet alkalmazhatósága nem zárható ki csökkentett vállalati viteldíj esetén (AG Hamburg [hamburgi helyi bíróság], 2019. november 1-jei eljárás, 23a C 83/19), míg az AG Köln (kölni helyi bíróság, Németország) egyes kollégiumai (AG Köln [kölni helyi bíróság], 2016. november 4-i ítélet, 136 C 155/15), az AG Bremen (brémai helyi bíróság, Németország [AG Brema [brémai helyi bíróság], 2016. január 16-i ítélet, 16 C 313/19) és az AG Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i helyi bíróság, Németország) (AG Frankfurt am Main [Frankfurt am Main-i helyi bíróság], 2019. április 4-i ítélet – 32 C 1964/18) a csökkentett vállalati viteldíj esetén nem tartja alkalmazhatónak a rendeletet. Az LG Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális bíróság, Németország) úgy határozott, hogy még egy teljes szakmai csoportnak (újságíróknak) biztosított kedvezmény sem tekinthető a nyilvánosság számára közvetlenül vagy közvetetten elérhetőnek (LG Frankfurt am Main [Frankfurt am Main-i regionális bíróság], 2014. június 6-i ítélet – 24 S207/134s, idézet: Schmid, NJW 2015, 513, 5. pont).

b)

Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint a jogvita tárgyát képezőhöz hasonló vállalati viteldíj nem tekinthető „a nyilvánosság számára elérhetőnek”. A szakirodalom álláspontjával ellentétben az eljáró bírósági tanács különösen ahhoz nem talál támpontot, hogy a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata második fordulatát kizárólag a légitársaságok és utazásszervezők munkavállalói részére nyújtott funkcionális kedvezményekre kell alkalmazni. Kétségtelen, hogy a rendelet értelmezésére vonatkozó bizottsági iránymutatások is megemlítik a funkcionális viteldíjakat. Ezen iránymutatás a 3. cikk (3) bekezdésének első mondatával kapcsolatban megállapítja, hogy „[a] légi fuvarozók által a munkavállalóiknak nyújtott különleges viteldíjak tartoznak e rendelkezés alá”. Az említett iránymutatások kötelező jellegének hiányától függetlenül azonban ebből nem lehet arra következtetni, hogy kizárólag az ilyen viteldíjak tartoznak e rendelkezés hatálya alá. Ez ellen szól már a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondatában foglalt kivétel alóli kivétel, amely szerint a törzsutasprogramok ki vannak zárva az első mondat szerinti szabályozásból. Amennyiben az első mondat eleve csak a saját vagy társult munkavállalókat érintő viteldíjakra vonatkozott volna, e kivétel alóli kivétel teljesen szükségtelen lenne, mivel az ilyen viteldíjak egyébként sem minősülnek törzsutasprogramoknak. Ennélfogva, ha a jogalkotó ilyen jelentéssel kívánta volna felruházni a rendelkezést, a második mondatot egyszerűen kihagyhatta volna. Abból, hogy ezt nem tette meg, az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint szükségszerűen az következik, hogy az első mondat nem kizárólag a saját és utazásszervezők munkavállalói részére nyújtott funkcionális kedvezményekre vonatkozik. Az ezzel ellentétes, részben a jogtudomány által képviselt álláspont sem bizonyítja, hogy az ilyen értelmezés hogyan egyeztethető össze a második mondatral. A második mondatban kizárólag egy hivatkozás utal arra, hogy e mondat pusztán deklaratív szabályt jelent, mivel az első mondat egyébként sem terjed ki a törzsutasprogramokra, kizárólag az uniós jogalkotás „szolgáltatási normájáról” van szó [omissis] **[eredeti 7. o.]** [omissis] Ezt a következtetést az eljáró bírósági tanács nem fogadhatja el. Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint ez körkörös érvelésnek minősül.

Fordítva viszont, anélkül hogy az eljáró bírósági tanácsnak erről határoznia kellene, nem tűnik szükségszerűnek, hogy a viteldíjnak a nyilvánosság egésze számára korlátozás nélkül hozzáférhetőnek kell lennie. E tekintetben az, hogy ha valamely viteldíj csak adott, objektív személyi szempontok alapján meghatározott résznyilvánosság számára elérhető, mint például a gyermekek és az idősek viteldíjai (lásd például: AG Bremen [brémai helyi bíróság], 2020. január 16-i ítélet, 16 C 313/19), elegendő lehet a nyilvánosságra vonatkozó ismertetőjegyhez. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy milyen jellegűeknek kell a csoport meghatározási szempontjainak lenniük ahhoz, hogy a viteldíj esetében az e rendelkezés értelmében vett résznyilvánosság számára elérhető viteldíjról lehessen beszélni. Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint az ilyen résznyilvánosság csak akkor fogadható el, ha a csoportot a tagok objektív személyes jellemzői alapján határozzák meg, mint például az életkor, vagy adott esetben a tanulói vagy hallgatói minőség. A vállalati viteldíj esetében a csoporthoz való tartozást nem az utas személyes jellemzője, hanem az utas munkáltatója és a légi fuvarozó közötti

szerződéses viszony határozza meg. Így a csökkentett viteldíj igénybe vételéhez nem elegendő az, hogy az utas pusztán egy bizonyos méretű vállalkozás munkavállalója. Éppen ellenkezőleg, az szükséges, hogy e vállalkozás előzetesen megfelelő keretszerződést kössön. A viteldíj biztosítása tehát a keretszerződés felei által meghatározott *inter partes* kritériumhoz kötődik (AG Bremen [brémai helyi bíróság], 2020. január 16-i ítélet, 16 C 313/19).

Még ha azt feltételezzük is, hogy a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében vett csoporthoz tartozás ahhoz kapcsolható, hogy az ügyfél olyan vállalkozás munkavállalója, amely a légi fuvarozóval szerződést kötött, a szóban forgó viteldíj esetében mindenesetre e „résznilvánosság” tekintetében hiányozna – az akár csak közvetett – szabad hozzáférhetőség. Azon vállalkozás munkavállalói számára ugyanis, amely a jelen ügyben a kedvezményes viteldíjra vonatkozó keretszerződést kötötte, e kedvezményes viteldíj szintén nem szabadon hozzáférhető. Épp ellenkezőleg, nem vitatott, hogy a szóban forgó viteldíj célzottan kizárólag a munkaviszony keretébe tartozó üzleti utakra alkalmazandó, a munkavállalók magáncélú utazásaira nem. Mindenesetre ezen egyértelműen meghatározott célhoz kötöttség miatt a csökkentett viteldíjhoz való hozzáférés már nem kizárólag az utas személyes jellemzőitől függ, és már nem beszélhetünk nyilvánosan elérhető viteldíjról (lásd még: az AG Köln [kölni helyi bíróság], 2016. november 4-i ítélet, 136 C 155/15 [omissis]) **[eredeti 8. o.]** [omissis]. Ez szintén releváns különbség a valamely résznilvánosságra alkalmazandó egyéb lehetséges viteldíjakhoz képest. Például a gyermekek vagy az időskorúak csökkentett viteldíja azokra az utazás céljától függetlenül alkalmazandó. Még a tanulói és hallgatói viteldíjak esetében sem minden esetben feltétele az azokhoz való hozzáférésnek az, hogy a repülőútra az iskola vagy a tanulmányok miatt kerüljön sor.

4.

Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint a szóban forgóhoz hasonló viteldíj a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata szerinti kivétel alóli kivétel hatálya alá sem nem tartozik, amely rendelkezés szerint e rendeletet az első mondatról függetlenül alkalmazni kell azokra az utasokra, akiknek jegyét egy légifuvarozó vagy utazásszervező törzsutasprogramja vagy más kereskedelmi programja keretében adták ki (LG Köln [kölni regionális bíróság], 2020. november 17-i ítélet, 11 S 373/19, nem tették közzé).

Mindenesetre az ítélkezési gyakorlatban és a jogirodalomban messzemenően elfogadott, hogy e rendelkezés úgynevezett törzsutasprogramokra, illetve mérföldgyűjtő programokra terjed ki. Néhány esetben azonban az is elfogadott, hogy a vállalati viteldíjak végső soron az ügyfélmegőrzésre, illetve -szerzésre is szolgálnak, és hogy ennél fogva a második mondat szerinti kivétel alóli kivételt az ilyen viteldíjakra is alkalmazni kell [omissis]. Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint azonban a rendelet 3. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében vett ügyfélmegőrzés, illetve -szerzés fogalma nem értelmezhető ilyen tágan. Végső során ugyanis minden egyes csökkentett viteldíj ügyfélmegőrzésre szolgál.

Amennyiben az egyszerű csökkentés elegendőnek tekinthető lenne ahhoz, hogy a második mondat szerinti kivétel alóli kivételt alkalmazni lehessen, az a fent már ismertetett eredményhez vezetne: Végző soron egyetlen, vállalaton kívüli személyeknek nyújtott csökkentett viteldíj (ez utóbbiak nem minősülnek a szigorú értelemben vett ügyfélnek) sem esne a rendelet 3. cikke (3) bekezdésének első mondata második fordulatának hatálya alá, és a második mondatban foglalt rendelkezés teljesen felesleges lenne. Az első mondatban foglalt szabály tehát csak a funkcionális kedvezményekre lenne alkalmazandó. Ha azonban a jogalkotó szándéka erre irányult volna, egyszerűbb lett volna számára ezt kifejezetten az első mondatban rögzíteni, és a szükségtelen második mondatot elhagyhatta volna. Ezt nem tette meg. Abból sem lehet kiindulni, hogy a jogalkotó csak a második mondat kivétel alóli kivételének körülményes kerülőútján keresztül akarta szabályozni, hogy kizárólag a funkcionális viteldíjak essenek ki a rendelet alkalmazási köréből. A fenti okok miatt az eljáró bírósági tanács abból indul ki, hogy a második mondat nem fedi le a vállalati viteldíjakat, hanem kizárólag azokra az utasokra vonatkozik, akik olyan jegyekkel utaznak, amelyeket prémiumként törzsutasprogramok vagy [eredeti 9. o.] kereskedelmi programok, különösen mérföldgyűjtő programok keretében adtak ki (lásd még: AG Kölni [kölni helyi bíróság], 2016. november 4-i ítélet, 136 C 155/15).

[omissis]

[záró formula, aláírások]